

«Норуот күүһэ — көмүөл күүһэ!»

ЭНГСИЭЛИ

2016 сыл
Ыам ыйын
13 күнэ
Бээтинсэ
№52-53 (10449)

1935 сыл алтынны 5 күнүгэр түрүттэммитэ

○ Нам улууһун хаһыата ○

1996, 2005, 2009 сылларга «Сыл бастыг хаһыата»

БЭБЭНЭЭ... БҮГҮН... САРСЫН...

Улуус баһылыгы мунһабыттан бэлиттэһиннэр

«Туймаада» ФАПК нөҕүө биридиэлээн дьэни туттууга 13 мөл. солк. көрүлүннэ. Ааспыт сыллардаагы иэстэри сааһылаан, хаттаан сөбүлээни түһэриилээн дьэни туттууга бырыһыана суох кредиттэри түнгэтиигэ чэппиэргэ анал хамыһына мунһабагыттылынна. Бээтинсэҕэ спорт сайдытыгар форум бытылына, «Төгүрүк остуол» тула киэн кэпсэтии таҕыста, 21 пууннаах резолюция ытылынна.

***

Үөрэх министерствотын нөҕүө оскуолалар техникскай персоналларын хамнаһын сааһылырга уонна тэгнииргэ 7 мөл. 800 тыһ. солк. көрүлүннэ. Ол түмүгэр урукку өттүгэр 0,25-0,5 штатка сылдыбыт үлэһиттэр толору ноҕоруускалаах, онуоха эппиэтиир хамнастаах буолар балаһыаньалара үөскэтилиннэ.

***

Бээтинсэҕэ «Якутияне — освободители Крыма» документальной киинэ презентацията буолан ааста. Бу бырайыагы урбаанныт С.И. Эверстова 900 тыһ. солк. грант сүүйэн, ити үбүнэн оҥоттордо. 30 мүнүүтэлээх киинэ бэлэмнииргэ Андрей И (Хорошев) кыттыыны ылла.

***

Ыам ыйын 8-9 күннэригэр Улуу Кыайы 71 сылыгар аналаах тэрээһиннэр аастылар. Улуустаагы кырааы үөрэтэр музейы тэрийээчи П.И. Сивцев төрөөбүтэ 100 сыллаах үбүлүөйэ бэлиттэннэ.

***

Халаан уутун куттала суох аһарыга уонна ойуур баһаардарын бопсууга биридиэлээн дьонно 1149 инструктаж бытылына. Ол үрдүнэн ыам ыйын 8 күнүгэр Үөдэй тыатыгар булчууттар уоту ыһыттылар биллэн, кэмийгэр умуллардылар. Уопсай 3 термоточка бэлиттэммит, төрүөтэ — дьон дьалаҕай сыһыана.

***

Бэнидиэнниттэн 2 күн «Азия оҕолоро» норуоттар икки ардыларынаагы ооньчуулар Уотун эстафетата улууска бытылына.

***

Ыам ыйын 22 күнүгэр Госдума быбыбарыгар праймериз бытыллыаҕа, бизсиринэн квота быһытынан аччаабыта 3000 киһи кыттыыны ылыахтаах. Ыам ыйын 15 күнүгэр диэри праймеризка сайаапкалар бэриллээхтэрэ. Маньык праймериз Партизан баһылыгы быбыбарыгар эмиэ бытыллыаҕа.

***

Ыам ыйын 20 күнүттэн «НКТЭ» оттук сезонун түмүктүүр, «Москва» баан лицензията тохтотуллан тэриилтэ отчуота «ВТБ» баанга көспүтүнэн иэстэри аахсыы бытаарда.

***

Ыччат политикатыгар араас граннарга куонкурустар биллэрилиннэлэр, онно некоммерческай тэриилтэлэр кыттыахтара. Улууска 32 НКО баарыттан 16-та регистрациялаах. Куонкурустар балаһыаньаларын эрдэ билиһиннэрэн уонна быһаччы көмө онорон улууска грант үбэ кэлэрин ситиһэргэ сорок туруорулуна. Ыам ыйын 16-22 күннэригэр дьэ кэргэн нэдиэлэтэ бытыллыаҕа.

Бэлиттэннэ В. КАСЬЯНОВ

Ким да умнуллубат, туох да умнуллубат

КЫАЙЫЫ - ЫТЫК КҮММҮТ!

Сэбиэскэй норуот 1941-1945 сс. Аҕа дойду Улуу сэриитигэр фашисткай Германияны кыайыыга хаан да умнуллубат Ытык, Улуу күн. Бу күнү быйыл 71-с төгүлүн үөрүүлээхтик, ньиргиччи бэлиттэтибит. Элбэх өлүүнү-сүтүүнү, эстиини-быстыыны аҕабыт — бу уоттаах, ынырыктаах сэриини 1418 күннээх түүн салҕанан барбыта. Тийнигэр дылы сэбэлэммит кырыктаах өстөөгү утары Сэбиэскэй норуот бүтүүнэ биир ньыгыл — сомоҕо күөс буола түмсөн Ийэ дойдуларын көмүскэбиттэрэ.

Кыһыл Армия буйуннара фронна, өстөөх тылыгар сэбиэскэй дьон партизаннаан сэриилэспиттэрэ. Кинилэр ха-

ра дьайдаах өстөөхтөрү кытта хабыр-хапсыһыларга киһи-аймах остуоруйатыгар өтөрүнөн биллибэтэх, тугунан да тэннэмэт хорсун быһыылары көрдөрбүттэрэ. Тыылга хаалбыттар уоттаах сэриигэ атаарыт дьоннорун солбуян тогору-хатары, ачыктыыры, үлэ ыараханын аахсыбакка туран «Барыта фронт, Кыайыы туһугар!» дьэн биир бигэ санааны тутуун күүстэрин-күдэхтэрин бүтүүнүн биэрэн, бэйэлэрин харыстаммакка үлэлээбиттэрэ.

Биһиги улууспут дьонно-сэргэтэ Ийэ дойду көмүскэлигэр көхтөөхтүк кыттыбыттары, өстөөгү самнарар, кыайыы күнүн чуҕаһатар туһугар кырата суох кылааты киллэрбиттэрэ. 1849

чулуу дьоммут, ыччаттарбыт сэриигэ ынырыллан уонна сорохторо баа өттүнэн өстөөгү утары сэриилэнэ фронна барбыттара. Кинилэртэн 1117 буйун сэрии толоонугар хорсундук охтубуттара, төннүбэтэхтэрэ.

Тыылга хаалбыт Нам дьоно күүстээх үлэлэрин быһыыгар 1500 итии таҕаһы тигэн фронна ыһыттылар, танковой колонна тутуугугар 192 тыһ. 296 солк. хомуйбуттара, оборона пуондатыгар 16 тыһ. солкуобайдаах государственный сайыам облигациятын суруйтарбыттара. Намнар кыайыы туһугар киллэрбит сүдү кылааттара, таһаарылаах үлэлэрэ үрдүктүк сыаналанан 2345 тыыл үлэһитэ «1941-45 сс. Аҕа дойду Улуу сэриитигэр килбиэннээх үлэтин иһин» дьэн мэтээл-

лэринэн наһарадаламамыттара.

Быйылгы, Улуу Кыайы 71 сылын бэлитиер бырааһынныкпыт, улуус киинигэр ыам ыйын 8 күнүгэр, Кыайыы скверигэр «Кэриэстэбил чүмэчитэ» дьэн сүгүрүйүү митинин тэрийиинэн саҕаланна. Сквергэ сэрии кэминээгини санагар санныарырыа, музыка иһиллэр. Манна кыргыһыы хонуутугар хорсундук охтубут, сырдык тыыннара быстыбыт, сэрииттэн кыайыы өргөһүн тутан дойдуларыгар кэлен баран бу үгүө күнүгэ тийбэтэх биир дойдулаахтарын, уруу-хаан дьоннорун ахтан-санаан, кэриэстээн элбэх киһи муһунна.

(Бүтүүтүн 3 стр. көр)

ГАЛИНА ДАНЧИКОВА КЫЛГАС ДОЛГУННААХ РАДИОНАН БИЭРИИ БИЭТЭГИН АРЫЙДА

Ыам ыйын 6 күнүгэр, Радио күнүн бэлитиер саҕана, Дьоккуускайга эфирнэй кылгас долгуннаах радионан биэриини сөргүтүү сизэр-туома үөрүүлээх быһыыга-майгыга буолан ааста.

Кэники уһун сыллар усталарыгар кэксэ бириччинэлэринэн дойду үрдүнэн кылгас, орто, уһун долгуннаах бары радионан сигнал биэрэр аппараттар араарыллыбыттара уонна үлэлэрэ тохтотуллубута. Бу барыта нэһилиэнньөлөөх пууннар чэрчилэрин таһынан атын информацияны ылар источниктар суохтары үрдүнэн.

Ол эрэн 2015 сыллаахха өрөспүүбүлүкэ аҕыах ахааннаах уонна ыраах сылдырга эрэй-дээх сирдэр олохтоохторун ин-

тэриэстэрин учуоттаан, Саха сириин правительствота «Саха» көрдөрөр-иһитиннэрэр компаниятын радиопрограммаларын тарҕатар күүстээх эфирнэй кылгас долгуннаах радионан биэриини сөргүтэргэ быһаарыныы ылыннылыбыта.

Правительство бэрэссэдэтэлэ Галина Данчикова, бырааһынныктыаҕы тэрээһини аһаары туран: «Бүгүҥү күнү радионан иһитиннэриини тиздэр передатчиктары хабар балаһаларыгар өрөспүүбүлүкэ 27 улууна, олар иэстэригэр 13 арктическай уонна хотугу улуустар кириэхтэрэ. Хабар иэнэ 2,5 мөлүйүүн квадратнай километр, ол эбэтэр өрөспүүбүлүкэ уопсай иэнин 78 бырыһыана», - дьэн бэ-

лиэтээтэ.

Ыам ыйын алта күнүгэр холбоммут радио сигналынан Абый, Булун, Муома, Усуйаана, Аллайыаха, Оймөкөөн, Эбээн-Бытантай, Верхоянская, Кэбээйи, Томпо, Таатта, Чурапчы, Уус Алдан, Үөһээ Халыма, Орто Халыма, Аллараа Халыма, Нам, Миирнэй, Олөнүгө, Эдьигээн, Сунтаар, Ньурба, Үөһээ Бүлүү, Бүлүү, Горнай улуустарын уонна Дьоккуускай куорат олохтоохторо туһанар кыахтаннылар.

Күүстээх эфирнэй кылгас долгуннаах радионан биэриини Саха сириин былаһын тухары олоххо киллэрии ороскуоттары бүтүһүнүү өрөспүүбүлүкэ судаарыстыбаннай бюджета уйуноуба.

Бэйэ информ.

И.Е. Винокуров
төрөөбүтэ 120 сылыгар

ААТЫН ҮЙЭТИТЭН

2016 с. ыам ыйын 6 күнү-нээди туругунан И.Е. Винокуров төрөөбүтэ 120 сылын бэлити-тир үбүлүөйү-гэр көмө бэрээд-гинэн улуус вете-раннарын общес-твеннай фонда-тыгар үбү киллэрдилэр:

- 11.04.2016 культура управ-лениятыттан концерта билиэти атыгылаһыттан — 20000 солк.
- 20.04.2016 Кокорев Нико-лай Иванович, үлэ ветерана — 1000 солк.
- 25.04.2016 «Нам улууһун кииннэммит бухгалтерията» МБУ — 22300 солк.
- 25.04.2016 депутаттар улуустаагы сэбиэттэрэ — 15300 солк.
- 26.04.2016 «Спорт уонна физкультура управлениета» МКУ — 2400 солк.
- 26.04.2016 «Культура управ-ленията» МКУ — 7000 солк.
- 26.04.2016 «Нам» ЭСО МБУ — 2200 солк.
- 26.04.2016 «Лидер» спорт киинэ МАУ — 4148 солк.
- 26.04.2016 «Нам улууһа» МТ дьаһалтата — 87635 солк. 76 харчы
- 28.04.2016 «Үөрээрири управлениета» МКУ — 35980 солк.
- 29.04.2016 «Ленскэй нэһи-лиэк» МТ дьаһалтата — 16350 солк.
- 29.04.2016 улуустаагы үп управлениета — 12288 солк.
- 29.04.2016 «Нэһилиэннэ дьарыктаах боолуутугар киин» ГКУ — 2300 солк.
- 05.05.2016 «Биир кэлим са-каасчыт сулууспата» МКУ — 5000 солк.
- 05.05.2016 «Ромашка» МБДОУ (Граф Биэрэгэ) — 6547 солк. 50 харчы
- 06.05.2016 статистика уп-равлениета (уу харчынан) — 3500 солк.

Барыта — 243949 солк. 26 харчы.

Мантан көстөрүн курдук, чу-луу биир дойдулаахпыт И.Е. Ви-нокуров үбүлүөйүгэр баа өттү-нэн үбүнэн кыттыһы хаамыта бытаан, үп кириитэ сэмэй. От-тон үбүлүөйдээх тэрээһиннэри ыытарга фонда нөҕүө бала-ча ороскуот күүтүллэр. Онон суһаллык тэриилтэлэр, пред-приятиелар, урбаанныыттар, биридиэлээн да гражданныр фонда кыттыһан үбүлүөйү үр-дүк таһымна ыытарга кылаак-кытын киллэрэ охсоргутугар ыгырабыт.

Улуус ветераннарын общественной фондатын сэбиэтэ

РЕКВИЗИТЫ:

Получатель: Общественный фонд ветеранов Намского улуса
ИНН 1417004377
КПП 141701001
БИК 049805609
К/с 30101810400000000609
Р/с 40703810476190000021
АО № 8603 ЦАО «Сбербанк»
Россиа г. Якутск

Назначение платежа: Добро-вольное пожертвование для про-ведения организационных меро-приятий, посвященных 120-ле-тию И.Е. Винокурова, удержа-ние от зарплаты за ____ (месяц) согласно личным заявлениям работников.

Сонуннар тиһиктэрэ

Муус устар 27 күнүгэр Сэбэн Күөл олохтоо, чааһынай урбааньыт Дьокуускайтан дойдутугар таһаҕас тиэниилээх «Урал» массыынанан айанга туруммут. Кини Сэбэнээзи уһууан бухгалтера Мария Тастыгина көрдөһүүтүнэн, тустаах тэрилтэ үлэһиттэрин хамнастарын илдэргэ сөбүлэспит. Массыынанан айаннаан иһэн Сизгэн Күөлтөн 15 км тэйичи «Мутук сис» дьон күөлгэ ууга түһэр. Дьолго, дьон быһаналлар, массыына таһаҕастык тимирир.

Сизгэн Күөл баһылыгын солбуйааччы Варвара Гуляева иһитиннэрбитинэн, чаччы итинник быһылаан т а х с ы б ы т .

М а с с ы н а ҕ а бурдук, саахар, онтон да атын бородуукта, техника саппаас чаастара тимирирттэр. Мань таһынан үөрэх эйгэтин үлэһиттэрин хамнаһа массыына кытта ууга түспүтэ биллэр. Сотору 7 киһилээх биригээдэ, о.и. 4 водалаз, быһылаан буолбут сиригэр кэпсээн малы-салы хостуохтаахтар. Олохтоо оҕо саадын сэбиэдиэсэйэ Анна Кейментинова: «Ууга үлэһиттэр хамнастара, 500 тыһ. солк. курдук харчы түспүт. Водалазтар ону хостуохтара дии саныбын, балаһаньаны бары өйдүүбүт, айанна араас буолааччы».

Ус Алдан улуунун Кыылай бөһүөлөгөр айаннаан испит 6 пассажирдаах УАЗ фургон мууһу тово үктээн ууга түспүт. 5 киһи быһаммыт, 1 киһи суорума суолланна. Маньк иһитиннэри быһыыр сулуспада муус устар 30 күнүгэр киирбит. Эмсэҕэлээбит дьон Чэриктэйтэн 30 км сиргэ баалара, бэйэлэрэ нэһиликкэ тиийэр кыахтара суоҕа биллибит. Онон булчуттарга быһыыр сулуспа үлэһиттэри көмөлөстүлэр, ууга былдыммыт киһи өлүгүн Дьокуускайга

тиэртилэр.

Ыам ыйын 3 күнүгэр Нам улуунун Партизан бөһүөлөгиттэн 17 км тэйичи Тулукаан дьон арыһа батыллыбыт джиби хостуу баран иһэр икки МТЗ-82 трактор ууга түстүлэр. Биригээтэрэ кыл-мүчү быһаммыт, иккис тракторист 1978 с.т. К. ууга түстэ. Дьокуускайтан водалазтан тахсан өлүгүн хостоотулар.

Кэбээйи улуунун Чагда бөһүөлөгүрүкх уулара киирэн, онуоха күүстээх ардах холбоһон уу таһыма эмискэ үрдээн хас да дьэ ууга барда. Ыам ыйын 2 күнүгэр

СААСКЫ МУУС ОЛУС КУТТАЛЛААХ

Гуков этэринэн, билигин оскуола спортаалата эрэ температурнай режимгэ сөп түбэспэт, оҕолор салгы үөрэнэллэр, оҕо саада сылаас үчүгөйдик бэриллиэр диэри үлэтэ тохтоото.

Түмүккэ арыһи позитивнай иһитиннэригэ тохтоуохха. Ол курдук, Ус Алдан Тумулугар үгэскэ кубулуйбут «Сымыт харсыһыннарыта» көрдөөх тэрээһин быһыл

даны элбэх дьону түмэ тарта. Бу ил-эйэ, сомоҕоһуу быраһынньык чэрчитинэн аты-тутуу дьаарбаһкатын, ас, рассаада атытын сэргэ «Сымыт харсыһыннарыта» сылын айы бытыллар. Улахан дьонго Константин Петухов бастаан бири лоток сымытынан наҕараадаланна, иккискэ Владимир Находкин, үһүскэ Варвара Иванова таһыстылар.

Кыракый оҕолор да хаалсыбаттар, Уйгулаана Алексева, Сеня Пермьяков, Эля Иванова, Давид Иванов улахан дьонтон итэҕэһэ суох бу дыкти оонньууну иһитиннэрэн кытыннылар. Түмүккэ Эля Иванова кыайылаабынан таһыста.

СИА сайтыттан

Ыаллы улуустарга

БИИРГЭ ТҮМСҮҮ КЫАЙБАТАҕА СУОХ

Амма улуунун Бетүн нэһилигын ыччата бэйэлэрин күүстэрин холбоон 50 миэстэлээх оҕо саадын тутууга туруннар. Ол курдук, муус устар иккис ангарыгар тыага тахсан мас бөлөһүгү күргүөмнөөхтүк үлэстэтилэр. Бу тутуу силигэ ситэн үлэҕэ киирдэбинэ нэһилик кырачааннара 100% оҕо саадын хабыллыахтара.

салалааччынан бу күрээти тэрийбит Наталья Шишигина таһылынна.

Таатта улуунун Уолба нэһилигын дьон-сэргэти уруккуттан үлэҕэ-хамнаска көхтөөхтөрүнэн биллэллэр. Ыам ыйын 2 күнүгэр нэһилик эр бэртэрэ мустан сүл аайы эрдийдир-моһуоктуур үрээти туоруур мустаны субуотунньуктаан өрө анһыан кэбисти-

Муус устар 16 күнүгэр, субуотаҕа, автодромна Амма улуунун кэрэ куолара массыынаны бытытыга күрэхтэстилэр. Араас мэтэйдэри ааһан, суол быраабылаарыгар ыйытыларга хоруйдаан кыайылааччы быһаардылар. Кэрэ ангардар күрэхтэрин «Автодело» учуутала Анатолий Лягушин көрдөһиттэ. Бу улууска аан бастаан тэриллиттэ «Автоледи» күрээтэр Хангалас улууттан «Эркээни-автоледи» кулуубун салайааччыта Лидия Афанасьева кэлэн эбэрдэтин тиэргэ. 9 кэрэ ангар кыттылаах күрэх кыайылааччынан Анна Макарова буолла. Үргүлдү улуустаағы «Автоледи» кулууптара тэрилиннэ,

лэр. Онон мантан антаһ айанна эрдийдэммэккэ сылдьар усулуу-буйаны тэрийдилэр.

Тулагы-Киллэм олохтоохторо муус устар 30 күнүгэр тупсарыны сылыгар аһаммыт субуотунньукка көхтөөхтүк кытыннылар. Сарсыардатан Тулагытаағы ОДКХ уонна Дьокуускай куорат ГО уонна ЧС дьыалагытар управление үлэһиттэрэ кыттылаах тиргэнэри, уулуссалары, сквердэри, аллеялары ыраастаатылар, бөхтөн-сыыстан хомуйдулар. 250-тан таһа киһи күн ангарыгар элбэх үлэни онордулар.

Бэйэ информ.

Чөл олох кэскили түстүүр!

АРЫҒЫТТАН АККААСТАННЫЛАР

Муус устар 26 күнүгэр СР Государственной Мунһаҕа (Ил Түмэн) республика 26 бөһүөлөгүр арыгыны атыһылары бобор туһунан сокуонун ылына. Маньк чөл олоххотардыһар ис хоһоонноох докумуону бастаан олохтоохтор ылыналлар, онтон арыгы атыһын бобуу республика сокуонун быһытынан би-гэргэтиллэр.

Иһнэ ғынан улуустарынан көрдөхкө, Үөһээ Бүлүүгэ — Ботулу, Көтөрдөөх, Хомустаах, Кырыкый, Липпэ Атах бөһүөлөгүр; Үөһээ Дьяаньыга — Хайһаардаах бөһүөлөгүр; Бүлүүгэ — Киров бөһүөлөгүр; Горнайга — Күөрөлээх, Дьикимдэ бөһүөлөгүр; Мэнэ Хангаласка — Бэдимэ, Даркылаах бөһүөлөгүр; Мирнэйгэ — Таас Үрэх бөһүөлөгүр; Муомаҕа — Кулун Өлбүт, Буор Сыһыны бөһүөлөгүр;

Намга — Остуолба, Хатас, Буойун, Тараҕай Бэс, Үүнэр Олох бөһүөлөгүр; Орто Халымаҕа — Сыбаатай, Өлөөкө Күөл, Эбээх бөһүөлөгүр; Сунтаарга — Сизийэ бөһүөлөгүр; Тааттаҕа — Уолба бөһүөлөгүр; Томпоҕо — Мэнэ Алдан бөһүөлөгүр; Ус Алданга — Уһун Күөл бөһүөлөгүр; Хаңаласка — Улахан Аан бөһүөлөгүр; Чурапчыга — Маралаайы, Туора Күөл, Үрүн Күөл бөһүөлөгүр арыгы атыһын тохоттулар.

Саха сиригэр арыгыны атыһылааһыны хааччактааһын үтүө түмүктэрэ көстөн эрэллэр. Арыгыны иһи орто көрдүүтү 8,2% кыччаата, кытаанах итирдэр утаһы атыһылааһын 23,8% аҕыйаата. Бу барыта нэһиликтэргэ социальнай быһыны-майгы тупсарыгар көмөлөсөө саарбахтаммат.

Бэйэ информ.

Кэрэ эйгэтигэр

Ааспыт ый бүтүүтэ П.П. Ядрихинская — Бэдьээлэ аатынан Олонхо дьээтигэр эдэр активист кыргыттары сомоҕолоһуннар, политика, общественной олох, көмүскэллээх буолуу, үлэ сыһыаннаһыларын, дьярыктаах буолуу уонна быраап боппуруостарыгар общественной хамсааһын лидер кэрэ ангардарын бөлөһүгү сыаллаах Нам улуунун бастык кыргыттарын форуму үрдүк таһымнаахтык буолан ааста.

Форуму «Нам улууһа» МТ иһинэн ыччат уонна дьээ кэргэн политикатын управленията, «Айталы Куо» общественной түмсүү иһлээн-саҕалаан бытытылар. Ону таһынан, бу форум Арктической институту бийыл бүтэриэхтээх, Олонхо дьээтин уус-уран салайааччыта А.И. Максимова дипломнай үлэтинэн буолар. Уопсайа 10 нэһиликтэн 90-ча кыыс кыттыһыны ылла.

Форум ыгырылаах ыалдытынан СР ыччат уонна дьээ кэргэн политикатын министерствотын бастагы солбуйааччы В.П. Лукина, «Кэскил» оҕо издательствотын директора А.Е. Андреева, Саха республикатын лидер кыргыттарын хамаандатын кытта устудьуннар, эдэр учуонайдар уонна специалисттар научнай-чинчийэр үлэһиттэрин тэрилтэтин отдельн начальнига Н.В. Малышева буолдулар.

Үөрүүлээх тэрээһин киэн туттар киһиттэ И.Е. Винокуров олоһун, айар үлэтин туһунан билиһиннэриинэн саҕаланна. Ол кээнэ «Нам улууһа» МТ баһылыгын бастагы солбуйааччы И.И. Сивцева, «Кэскил» оҕо издательствотын директора А.Е. Андреева, Намнаағы оҕо реабилитациялыр кийи директора Л.М. Маркова алгыстаах тыллаларын этэн туран, үгүө баҕа сана-

БАРЫТЫН САТЫАХТААХПЫТ

аларын тиэртилэр.

Саха республикатын бастык кыргытара амтаннаах торду хайдах кизгэргэргэ, тус бэйэ имиджин онорууга, араатар дьобуруун сайыннарыыга маастар-кылаастары ыгытылар. Форум чэрчитинэн гинеколог консултацията, дьээҕэ-уокка нус бараан олоһу тэрийи уруктара, уйула тренингэр онтон да атын араас өгөһөр, көмөлөр ытыһынылар.

Семинар кэнниттэн «Айталы Куо» общественной түмсүү презентацията буолла. Бу түмсүү көбүлээчигинэн, саҕалааччытынан Олонхо дьээтин директора Вера Васильевна Колпашникова буолар. Хас бириди дьын саха кыһа барыны барытын сатыахтаах — иис урагы кистэлэһин, амтаннаах аһы астырын, үңкүүлээн дайары, ыллаан дьээрнэри о.д.а. дьын сыаллаах-соруктаах бу түмсүү тэриллибитэ. «Айталы Куо»

кыргытара бэйэлэрэ тикпит сахалыы ырбаахыларын, айбыт үңкүүлэрин, «Дьүүһөлэр» дьын ылбаҕай ырыларын дьон-сэргэ дьүүһүгүр көрдөрдүлэр, бэлэхтээтиллэр. Ону таһынан бэйэлэрэ быысапкалаан, оһуруонан таһан, туһунан чочуйбут малларын-салларын быыстапкаҕа туруоран кэлбит дьон биһирэбилини ыллылар.

Форум кэнниттэн бары биригэ, сахалыы үгэспитинэн, оһуохайдаан, кэлбит ыалдьыттар, форум кыттылаахтара бары астынан, дуоһуы сыһынан, бэйэлэригэр элбэҕи сананы иһэринэн, билээн-көрөн тарҕастылар. Улууспут хас биридии нэһилигэр маньк кыргыттар общественной түмсүүтэ тэриллиэрэ буоллар дьын баҕа санаалаахпыт. Форумна кыттыбыт кыргыттар онук санаалаах, сыаллаах-соруктаах барытыра буолуо дьын эрэнэбит.

А. СОЗОНОВА

Ким да умнуллубат, туох да умнуллубат

(Бүтүүтэ. Иннин 1 стр. көр)

Музыка фонугар Партизан нэһилиэгин «Дьүрүл» хомус-чуттар ансамбылларын «Эдэр Дьүрүллэр» диэн түмсүүтүн оолоро «Ким да умнуллубат, туох да умнуллубат» диэн литературнай дьүһүһүүнү туруордулар. Ол кэнниттэн, Ийэ дойдубут көнгүлүн уонна тутулууга суох буолуутун иһин кыргыһы хонуутугар охтубуттары, сэрйилсиптэри кэриэстээн бары чо-чумча чуумпуран ылыбыт.

Ынырыктаах сэрйини, но-руот туохха да холбура суох хорсун быһыытын (охсуһуутун, үлэтин, сиртибэтин) ахтан, өлөр өлүүтүн быһаарып аҕа көлүөнэ дьоммутун үйэ саас тухары ум-нубат ытык иэстээхпитин сана-тан, андаҕайан «Нам улууһа» МТ баһылыгын бастакы солбуһааччы И.И. Сивцева, улуус Ытык киһитэ, сэрйи оҕото И.А. Бубякин, улуус дыаһалтатын ыччат политикатыгар сүрүнүүр спе-циалиһа Ю.П. Жергина, Ленскэй нэһилиэк ыччатын лидерэ М.А. Петров тьыл эттилар.

Бу митинг мустубут аҕа саас-таах дьоннор, оолор ыччаттар сэрйигэ охтубуттар пааматын-ныктыгар уонна «Үйэ уотун» таһыгар кэриэстэбил чүмчи-лэри уматан туруорууларынан түмүктэннэ. Бу тэрээһини улуус дыаһалтатын дьиэ кэргэнгэ уон-на ыччат политикатын управле-ниета иилээн-саҕалаан тэрийдэ.

Ыам ыйын 9 күнүгэр Улуу Кыайыны күнүн бэлиэти кэлбит дьон бастаан Ржев куорат иһин сэрйигэ хорсуннук охтубут биир дойдулаахтары пааматынны-гар мустан сибэкки, гирлянда уурдулар.

Параад бастакы колоннаты-гар, Кыайыны кытыастар кыһыл былаахтарын киэн туттуулаах-тык күөрэччи көтөхпүт, оскуо-ла үөрэнээччилэрэ үөрө-көтө хаамтылар. Иккис колоннаны «Кыайыны болотунатын» тэниччи тардан Намнааҕы 2-с №-дөөх ор-то оскуолатын үөрэнээччилэрэ,

КЫАЙЫ - ЫТЫК КҮММУТ!

канилэр кэннилэриттэн улуус-пут уонна Ленскэй нэһилиэк салайааччылара, ынгырылаах ыалдьыттарбыт уонна үлэ тыыл ветераннара Кыайыны скверигэр халҕаһалы аһаан тийди-лэр. Кыайыны күнүн параадыгар улууспут баһаарынай этэрээтэ, полиция үлэһиттэрэ, кадетскай кылаас үөрэнээччилэрэ, улуус-тааҕы балыһа үлэһиттэрэ уон-на байыаннай формалаах оҕолор колонналарынан арахан олус сэрҕэстик туттан-хаптан хаам-тылар. Бу параады элбэх ки-һилээх «Өрүү тыыннаах полк» колонната түмүктээтэ. Быһыл бу колоннаҕа Ийэ дойдularын алдьархайтан өрөһүйбүт дьонун мэтириэттэрин элбэх киһи тутан кытынна.

Улуу Кыайыны күнүн бэлиэ-тир тэрээһингэ кэлбит дьон Кыайыны скверигэр мустубуттарын кэннэ, улуус салайааччыла-ра, ыалдьыттарбыт уонна сэрйи тыыл ветераннара сүгүрүйүү, кэриэстэһин бэлиэтин биллэрэн 4460 тыыл ветераннарын сырдык ааттарын үйэттиги туруоллубут Мемориальной комплекса,

уоттаах сэрйигэ барааччылары атаарыҕа анаан туруоруллубут «Сэргэ» өйдөбүннүккэ, сэрйиттэн тыыннаах ордон кэлэн эйэлээх олоҕу тутуу үөһүгэр сылдыбыт дьоммут үтүө аат-тарын үйэтитэр мемориальной стэндэҕэ, Тая Монастырева хатыгар сибэкки дьөрбөтүн, гирляндалары уурдулар. Ол кэнниттэн, Аҕа дойду Улуу сэрйитигэр охтубут буйуннарга туруоруллубут памятник атты-гар умайар «Үйэ уотун» таһы-гар кыайыны күнүгэр аналлаах үөрүүлээх митинг буолла.

«Үйэ уота» күлбүрүү умай-яр. Улуустаагы гимназия үөрэн-нээччилэрэ кини тула бочуоту-най караулга чиккэйэн тураллар. Расул Гамзатов «Туруйалар» диэн хоһоонугар ырыа сквер-гэ санныардык долгунура ку-туллар кэмигэр улуус баһылы-га А.П. Атласов, сэрйи, тыыл, үлэ бэтэрээнэ П.П. Гаврильев, улуус депутаттары Сэбиэтин председателэ И.Р. Попов, улуус Ытык киһитэ, улуус бэтэрээн-нэрин Сэбиэтин пред. солб. В.Е. Никонов, Нам улуһун военко-

ма О.А. Вознай пааматыннык-ка гирлянда уурдулар. Ол кэн-ниттэн И.Е. Винокуров аатынан Хатын Арыы орто оскуолатын «Чаҕылыс» литературнай түм-сүүтэ «Сэниэл кэппит эдэр саас-пыт» диэн дьүһүһүүнү көрдөрдө. Салгыы Ийэ дойду, олох туһугар сырдык тыннарнын толук уур-бут, хорсуннук сэрйилээн дой-дуларыгар кыайан-хотон кэлэн баран күн сириттэн барбыт дьон-норбутун кэриэстээн чочумча чуумпуран ылыбыт. Полиция үлэһиттэрэ салют ытан халлаа-ны сатараттылар.

Улуу Кыайыны 71 сылынан улуус дьонун-сэргэтин улуус-пут баһылыга Александр Ат-ласов, депутаттар Сэбиэттэрин председателэ Иван Попов, сэрйи ветерана Прокопий Гаврильев, улуус Ытык киһитэ Василий Никонов, улуус военкома Олег Вознай истинник эвэрдэлээти-лэр. Митинг кэнниттэн тыыл ветераннарын уонна куораттан кэлбит ыалдьыттары «Олонхо дьиэтигэр» ыгыран улуус, нэ-һилиэк дыаһалтала үтүтээх сылаас чэһинэн күндүлээтилэр, эвэрдэлээтилэр. Бу тэрээһин иилир-саҕалыыр культура үлэһиттэрэ, түөлбөлөр салайаач-чылара, «Иэйи» ветераннар түмсүүлэрэ, ырыаны, көрү-нары көбүлүттэн тутта сылдьар бастың ырыаһыттарбыт Ийэ дойдуга, бар дьонго таптала, махталы, сүгүрүйүүнү, бэринини уруй-дуур, ааспыт санатар араас ырыалары утуу-субуу ыллаан, ытык дьоннорун мааллаан сэрг-гэхситтилар, санааларын көн-нүөртүлэр.

Улуу Кыайыны уруйдуур тэрээһин манан түмүктэмэтэ. Ол курдук, күн икки анары-гар, икки чаастан А. Шеста-ков аатынан сынныалан киини-гер үөрүүлээх күнгэ аналлаах киэн программалаах кэнсиэр көрдөрүлүннэ. Бу тэрээһин М. Аммосов болуоссатыгар буолбут оһуохайыннан түмүктэннэ.

Ус чаастан культура киинин дьиэтигэр Аҕа дойду улуу сэ-

ритин кыттылылааҕа, Нам оро-йуоннааҕы кыраайы үөрэтэр музейи төрүттээччи Петр Ин-нокентьевич Сивцев төрөөбүтэ 100 сылыгар аналлаах «Учуутал. Буойун. Краевед» диэн ахтан-са-наан ылыты түһүлгэтэ тэрилиннэ. Онно улуус дьон-сэргэтэ, ытык-табыллаах ветераннарбыт, Петр Иннокентьевич оҕолоро, сиэн-нэрэ, аймахтара кыттыны ы-лылар. Бу тэрээһини улууспут баһылыга А.П. Атласов кирири этиинэн арыйда уонна Петр Ин-нокентьевич биер дойдулаахта-рын, уруу-хаан дьонун бу бэлиэ күнүнэн эвэрдэлээтэ.

Салгыы ахтыһылары В.Е. Ни-конов, Ленскэй нэһилиэк депу-таттары Сэбиэтин председателэ А.В. Кириллин, краевед, улуус Ытык киһитэ И.З. Кривошап-кин, улуус Ытык киһитэ У.А. Сивцева, улуус Ытык киһитэ О.Н. Колесова, СР үөрэтирин туйгуна З.И. Тихонова, СР үөрэ-фириитин туйгуна Е.С. Николае-ва, Ленскэй нэһилиэк уонна Нам улуһун Бочуот бэлиэлэрин ха-һайына К.Я. Сивцева, Намнаа-ҕы музей директоры, СР куль-туратын туйгуна А.И. Копырин уода. онордулар. Бу тэрээһини «Иэйи» ветераннар түмсүүлэ-рин чилиэннэрэ солонан, анса-амбылынан, хорунан иэйиилээх араас ырыалары ыллаан кырг-гэттилар.

Петр Иннокентьевич курдук үтүкэн киһиби төрөөбүтэ 100 сылыгар анаммыт тэрээһин ки-ни бэйэтэ тэрийбит, элбэх сыра-тын уурбут, салайбыт музейыгар киини үйэтитэр туһугар туру-оруллубут бюһун аһынан тү-мүктэннэ. Ону элбэх киһи кэлэн көрдө, сыртыта. Бу бюһу улуус-пут Үөдэйин ыччата, музей үлэ-һитэ Прокопий Скрябин онорбут. Бюст олус табыллыбыт Петр Иннокентьевич оҕолоро, аймах-тара, киини кытта алтыспыт, биергэ үлэлээбит дьонноро асты-на бэлиэтээтилэр. Бэли күнгэ мустубут дьон талаана аһыл-лан эрэр эдэр скульпторга өссө да элбэх чаҕылхай оноруктары онорон бар дьонун үөрдэ-күтүтэ турарыгар баҕардылар.

И. ИВАНОВ

ДЬОММУТУГАР СҮГҮРҮЙЭН

Кыайыны күнэ барыбы-тын долгутар ураты быраа-һыннык. Бу күнү бэлиэтэ-эн Кыайыны уһансыбыт дьоммутугар сүгүрүйэбит, ахтан-санаан ааһабыт. Сылтан сыл араас хай-ысхалаах, ис хоһоонноох тэрээһиннэр буолаллар. Быһыл Хамаҕаттаа «Кы-тыл» түөлбөҕэ ыам ый-ын 8 күнүгэр бар дьоммут сэрйигэ аттаммыт ытык сирдэригэр (эргэ кулууп миэстэтигэр) бырааһын-нык буолла. Бу күн түөл-бэ сүбэтэ (сал. М.Н. Амана-това) уонна «Кытылчаан» оҕо саада (сэб. А.А. Пестря-кова) көбүлээһинэринэн киэн программалаах тэрээ-һингэ дьон-сэргэ астына күүлэйдээтэ. Ол курдук,

чаҕылхай күннээх халлаан аһыгар байыаннай ырыа-лар доргуччу иһилиниллэр. Кыайыны күнүнэн түөлбэ салайааччыта Аманатова Мария Николаевна, сэрйи оҕдообото Аргунова Ели-завета Степановна эвэрдэ тылларын эттилар. Детсад коллектива, сэрйи ветерана Максимов Анатолий Сте-панович оҕолоро «Полевая кухня» үлэлэтэн минньигэс сирдэригэр (эргэ кулууп миэстэтигэр) бырааһын-нык сэлэһинэй лэппиэскэнэн, итии үүттээх чэһинэн хас бириди мустубут киһини күндүлээтилэр. Сэрйи то-лоонугар охтубут Жирков Дебар Иннокентьевич өй-дөбүнүгүн таһыгар хаар-тыскаҕа түстүлэр.

Ону таһынан икки

араас сүүйүүлээх лоте-рея оонһоттулар. Бурдук ас арааһын, утах эгэлгэ-тин атыылаатылар. Дьиэ хаһаайкалара рассада аты-ылаан, атаһаһан үөрэн-көтөн бардылар. Сорох-тор отон, моркуоп, издье-гэй босхо түнгэтин дьону үөртүлэр. Ити курдук үтүө санаанан салайтаран кири-эс кытыллар кыра оҕолуун, кырдыаҕа астынын мустан Кыайыны күнүн тэрээһин-нээхтик бэлиэтээтилэр.

Ыам ыйын 9 күнүгэр нэһилиэк иһинэн чөл оло-ҕу пропагандалыыр скан-динавскай хаамынан дьарыктанар дыахталлар бөлөхтөрө «Өйдүүбүт! Мах-танабыт! Сүгүрүйэбит!» акцияны ыттылар. Ки-нилер сарсыарда 7 чаас-ка Т.Н. Охлопков – Соттой пааматынныгы таһыгар мустан күннээҕи эрчил-лиилэрин онордулар. Ол кэнниттэн Аҕа дойду Улуу сэрйитигэр кыттыбыт буй-ойуннарга уонна тыылга үлэлээбиттэргэ аналлаах пааматынныкка хааман тийэн сибэкки дьөрбөтүн уурдулар, дьоннорун кэри-эстээн хаартыскаҕа түс-түлэр. Пааматыннык тер-риториятын хомуйан аас-стылар.

Улуу Кыайыны оруола намтаабат, дьон өйүгэр-санаатыгар дирин суолта-та сеҕүүрүөт, ол туһу тун-нан дьон баа өттүлэринэн араас тэрээһиннэри бы-таллара буолла. Бу ытык өйдөбүл көлүөнэттэн кө-лүөнэҕэ бааралыт, ингэн иһэригэр бааралыт.

**М.Г. ВИНОКУРОВА,
Хамаҕатта**

Доруобуйа баар — күндү баай

Муус устар 25 күнүгэр Хатын Арыы нэһилиэ-гэр «Две стороны жиз-ни» диэн ааттаах уруһуй куонкуруһа ытылынна. Бу күрэхтэһин Нам улу-һун ФКУ УИИ начальни-га А.Ц. Бальжинианова уонна Хатын Арыы нэ-һилиэгин баһылыга Ю.И. Слепцов көбүлээһининэн ытылынна. Күрэхтэһин сүрүн сыала-соруга — та-бах, наркотик утары про-филактической үлэлэр, чөл олох пропагандата.

Куонкурус муус устар 1 күнүттэн 22 күнүгэр диэ-

ЧӨЛ ОЛОХ ИККИ ӨРҮТЭ

ри икки бөлөһүнэн 7-12 саастаахтар уонна 13 -17 саастаахтар диэн ыты-лынна. Манна Граф Биэ-рэгиттэн «Ромашка» оро-саада, И.Е. Винокуров аатынан Хатын Арыы орто оскуолатын 4 «б» кылаас үөрэнээч-чилэрэ, Багынанов Ваня, И.Е. Винокуров аатынан Хатын Арыы орто оскуо-латын 1 кылаас үөрэнээч-читэ, III м. - Александрова Лилиана, 9 саастаах, Алексеева Влада, 10 саас-таах, Дьячковская Павел, 10 саастаах буоллулар. Орто звеноҕа: I м. - Нико-нов Айсен, И.Е. Винокуров аатынан Хатын Арыы орто оскуолатын 7 кылаас үөрэнээччитэ, II м. - По-пова Надя 11 саастаах, Евстафьева Лиза 12 саас-таах, III м. - Александрова Виолетта, И.Е. Винокуров аатынан Хатын Арыы ор-то оскуолатын 7 кылаас үөрэнээччитэ, Павлова Настя, 12 саастаах, Пе-

рова Настя, 12 саастаах буоллулар.

Никонов Айсен, По-пова Айсена, Игнатьева Василиса, Попова Надя, Степанова Алира, И.Е. Ви-нокуров аатынан Виолет-та, Александрова Лили-ана уруһуйдаабыт бас-тың плакат уруһуйдара Хатын Арыы үс нэһи-ликтэринэн бaннер буол-лан ыйаныахтара. Куон-куруска элбэх уруһуй-дары туруорбут, оҕолору бэлэмнээбит уруһуй, чер-чение учууталларыгар Т.Е. Винокуроваҕа, Т.И. Жирковаҕа уонна «Ромаш-ка» оҕо саадын иитээчилэ-ригэр В.С. Чириковаҕа, Е.Ю. Уваровскаҕа, А.В. Тумусоваҕа барҕа махтал-лабытын тиэрдэбит. Өссө да өрүүтүн нэһилиэккэ ытыллар куонкурустар-га ситиһилээхтик кыт-таргытыгар ыгырабыт.

**Н.Д. СИВЦЕВА —
НАМЫЫНА, Аппааны**

Уһун кыһын кэнниттэн, ыам ыһын 1 күнүгэр, бырааттыгый Степан уонна Алексей Кириллиннэр кэриэстэригэр улуус оскуолаларын оҥоругар сүүрүүгэ уонна эстафетага үгэс буолбут күрэхтэһи буолан ааста.

Бу күрэхтэһиини 2001 сыллаахтан бастаан Алексей, онтон 2007 сылтан физкультура учу-

уталлара, Кириллиннэр династияларын салдаабыт Алексей уонна Степан кэриэстэригэр анаан Н.С. Охлопков аатынан улуустаагы гимназия тэрийэн ытар. Быйыл күрэхтэһи 15 төгүлүн буолла.

Нэһилиэкпит киинигэр бэртээхэй стадион тутуллан, оҥоролор иккис сылын стадионга сүүрэллэр, көрөөччүлэр трибунага олоһон күрэхтэһиини дуоһуяа көрөр кыахтанналар. Быйылгы күрэхтэһиигэ бөһүөлүк иһинээҕи үс улахан оскуола уонна Хамафатта, Түбэ, Үөдэй, Хатыҥ Арыы орто оскуолалара кыттыһыны ыллылар.

СААСКЫ БАСТАКЫ КҮРЭХТЭҢИИ

Сүүрүүгэ: 1000 м кыра саастаах кыргыттарга 1 миэстэни Попова Дайана (Хам.), 2 м. — Афанасьева Валерия (гимназия), 3 м. — Дьяконова Дарина (гимназия); уолаттарга 1 миэстэни — Бочкарев Радик, 2 м. — Винокуров Альберт, 3 м. — Олесов Денис (бары гимназия) ыллылар.

Орто саастаах кыргыттарга: 2000 м 1 миэстэни Трофимова

Айталы (Нам 1 №-дээх оск.), 2 м. — Федотова Кэскилэнэ (Нам 2 №-дээх оск.), 3 м. — Рожина Дарина (Нам 1 №-дээх оск.), уолаттарга 1 миэстэни — Эверстов Айсен (Нам 2 №-дээх оск.), 2 м. — Алексеев Вася (гимназия),

3 м. — Лукин Артур (Түбэ) үллөһиннилэр.

Улахан оҥорло: 2000 м кыргыттарга 1 миэстэ — Попова Саина (Үөдэй), 2, 3 м. — Матвеева Анжела, Гоголева Нюргуяна (иккиннэ гимназия), 3000 м уолаттарга 1 миэстэни Дмитриев Миша (Хамафатта), 2 м. — Ядреев Афоня (гимназия), 3 м. — Бубякин Никандр (Түбэ) буоллулар.

уонна кыра саастаах чемпионнар эмиэ анал бириестэри туттулар.

Эстафетага икки бөлөҕүнэн сүүрүү буолла. Кыра оҥорло: 1 миэстэҕэ Хамафатта орто оскуолатын хамаандата, 2 м. — улуустаагы гимназия, 3 м. — Нам 2 №-дээх оскуолатын хамаандала тэхсан кубок туттулар, түөстөрүгэр мэтээл иилинилэр.

Улахан оҥорло кыайыылаахтарынан Нам 1 №-дээх оскуола, Хамафатта орто оскуола, улуустаагы гимназия буоллулар. Эстафета 1 этабын кыайыылааҕа Дмитриев Миша гимназия профкома туруорбут шагер-палаткатын ылыаһын ылла.

Сааскы бастакы сүүрүү күрэхтэһи кэлэн сыллата кыттыһыны ыллар улуус оскуолаларын физкультурага учууталларыгар, тренердэргэ махталбытын тирээрдэбит.

Бу 15 сыл тухары бырааһыннык күн сыһынаамакка, күрэхтэһиини тэрийэн ытар улуустаагы гимназия комиссиятыгар (директор Новгородов А.В.), профкомугар (Павлова Л.Н.) дьээ кэргэммит аатыттан барҕа махталбын тирээрдэбин, сыралаах үлэтигин сыаналыбын.

Үтүө тылын ахтаһын, анал

кубоктары туруорар «Ленскэй нэһилиэк» МТ спортинструкторын И.В. Яковлевы, «Суһал көмөнү» көмөҕө таһаарар Нам балыһатын кылаабынай бырааһын Л.А. Слепцову, стадиону күрэхтэһиигэ уларсар КСК

директорын С.П. Ядрихинский, өр сылларга кросс ытытытыгар сыратын биэрбит С.А. Софроновы, иттиччэйдээх, миннигэс астаах автовокзал кафетын сэбиэссэйин М.И. Птицынаны, сыл аһын анал бириис туруорар төрөһүттэригэр О.Д. Кулаковскаяны, С.С. Порохованы, дьүүгэлэрбин «Далбардары».

Эһиэхэ, дьээ кэргэнгитигэр чэгийн доруобуйаны, чөл олоҕу, дьоло-соргуну баҕарарбын. Үтүө дьыалага көмөүт иһин махталым мунура суох.

Быйыл бу өр сылларга ытытылан кэлбит күрэхтэһи үөрэх управлениетын комплекснай былааныттан таһаарылан, урут куруук кэлэр оскуолалар кэлэн кыттыбатахтара күрэхтэһи тэрийээччилэрин, чуолаан миигин, хомотор.

Ол да буоллар күрэхтэһи бардыгын курдук бара туруоҕа, үтүө үгэс салданыаҕа. Эһиһил улуус бary оскуолаларын спортсменнара кэлэн кыттыһыны ылы-ахтара диэн эрэнэбит.

Кириллиннэр дьээ кэргэн аатыттан КИРИЛЛИНА С.В., улуустаагы гимназия нуучча тылын учуутала, күрэхтэһиини тэрийсээчи

Муус устар 23 күнүгэр Нам сэлиэннэгийн Санников карьерыгар бириддильсэн уонна хамаанданан бастыгыр иһин Нам улуһун комплекснай спартакиадатын чэрчитинэн нэһилиэктер икки ардыларыгар улуус чемпионата ытытылынна. Чемпионакка сэрби, үлэ ветерана, «Бочуот знага» уордыан кавалера Яковлев Василий Андреевич оҥолоро, аймахтара, чугас дьоно спонсордан, нэһилиэктертэн — уопсайа 34 хамаанда, 120-чэ кыттааччы

Яковлев, Нам, VI м. — Алексей Корнилов, Нам. Ветераннарга: I м. — Иван Протопопов, Нам, II м. — Василий Сыроватский, Модут, III м. — Николай Петров, Хатыҥ Арыы. Эдэр уолаттарга: I м. — Айан Ядрихинский, Модут, II м. — Николай Садовников, Партизан, III м. — Петр Протопопов, Нам. Кэрэ аңардарга: I м. — Марина Бушмагина, Нам, II м. — Нюргуяна Кириллина, Нам, III м. — Нарыйа Кутукова, Хамафатта. Ытааччылар бary

сыллаах абсолютнай кыайыылааҕа Михаил Федоров кыайан, Яковлев Василий Васильевич дьээ кэргэниттэн 2016 сыллаах төрүүх ньирэй бириис хаһаайнынан буолла.

Хамаанданан түмүккэ комплекснай спартакиада суотугар маңнайгы бөлөххө: I м. — Ленскэй нэһилиэк, II м. — Партизан нэһилиэгэ, III м. — Хатыҥ Арыы нэһилиэгэ; иккис бөлөххө: I м. — Бөтүн, II м. — Намнаагы техникум, III м. — Арбын нэһилиэгин хамаанда-

бииргэ төрөөбүт эдьиийин оҥолоругар, сиэннэригэр, Горнайтан Федоровтарга, Скрябкиннарга, Романовтарга, Лебедевтергэ, Намтан Кривошапкинар халын аймахха, Парниковтар, Слещцовтар, Садовниковтар, Протопоповтар дьээ кэргэттеригэр, оҥолоругар, сиэннэригэр, доҕотторбутугар Аргунов Василий Тимофеевичка, Копырин Анатолий Ивановичка, Герасимов Иван Иннокентьевичка, Захаров Виталий Викторовичка,

тыгар, баһылык Зырянов Алексей Николаевичка, Никольский нэһилиэгин дьаһалтатыгар, баһылык Ипполит Руслан Егоровичка, Намнаагы техникумна, директор Жирков Нюргустан Михайловичка аһыыбыт. Аҕабыт аатыгар ытытылыбыт күрэхтэһи бary кыттыһыахтарыгар сандал саас кэбитинэн доруобуйаны, байанайдаах сырыылары, бөргөн ытытылары баҕарарбыт. Көмөлөспүт дьоммутугар кытаанах доруобуйаны, дьоло-соргуну баҕарарбыт.

Спортинг көрүнгэ Намыт улуһугар кэлин кэмгэ сайынна. Россия, республика чемпионнара

БОТУЧЧУ БИРИИСТЭЭХ СПОРТИНГ

кэлэн кыттыбыта күрэхтэһи үрдүк таһымнаахтык ааспыт туоһулуур. Бириистэр да ботуччу буоланнар, уопсай призовой фонда 200 000 солкуобайга тэҥнэстэ, ол иһигэр икки убаһа, икки ньирэй бириискэ турдулар. Онон күрэхтэһи хара маңнайгыттан олус тыһаһыннаах, тэн кирииллэх, эрийсиллэх буолла.

Бириддильсэн категорияларын кыайыылаахтарынан уон-

да бэркэ табыллан ыттылар. Ол туоһунан эр дьонго 2-3 уонна 5-6, эдэрдергэ 1-2 миэстэ иһин кыайыылаахтары эһи ытытыларынан быһардылар. Кыайылаахтарга барыларыгар спонсордар сыаналаах бириистэрэ туттарылыннар.

Абсолютнай кыайыылаагы быһаарар күрэххэ 6 бастыңытааччылар кытынылар: Петр Собакин, Николай Сивцев, Владимир Ильин, Егор Садовников,

лара ылары ситистилэр. Онтон абсолютнай хамаанданан күрэххэ очколара тэҥнэһэн баран, бэрт тыһаһыннаах эһи ытыты түмүгэр кыайан бастакы миэстэни уонна убаһа бирийи Сивцев Николай, Охлопков Семен, Яковлев Иван састааптаах Ленскэй нэһилиэк бастакы хамаандата ылары ситистэ. Иккисэ ини-бии Николай, Егор Садовниковтар уонна Иван Артамонов састааптаах Партизан нэһилиэгэ тэхсан Парниковтар дьээ кэргэттериттэн ньирэй бирийиһинэн наһарадаланна. Үһүс бочуоттаах миэстэҕэ Александр Изюков, Алексей Корнилов, Алексей Кутуков састааптаах Ленскэй нэһилиэк үһүс хамаандата тэхсан, сыаналаах бириистэринэн наһарадаланнар.

Күрэхтэһи кэнниттэн кыттааччылар уонна баһаахтар икки ардыларыгар лотерея оонньонно, онно сүрүн бирийи Яковлевтар дьээ кэргэттерэ туруорбут убаһаларын Партизантан Афанасий Семенов ылан үөрүү-көтүү аргыстаах дьээлээтэ. Булчут удьуордах ыт оҥотун Партизантан Василий Андреевич орто уола Дмитрий ылан үөрүүтэ үгэс буолла. Уонна булка сыһыаннаах араас бириистэри дьон-сэргэ ылан үөрэн-көтөн тарастылар.

Бу күрэхтэһиини тэрийсэргэ көмөлөспүт бар дьоммутугар, чуолаан аймахтарыгытар: аҕабыт

Винокуров Алексей Ивановичка, Ленскэй нэһилиэк баһылыгын солбууааччытыгар Федоров Павел Львовичка, бииргэ бултуур доҕотторбор куораттан Георгий Алексеевич уонна Илья Алексеевич Тарабукиннарга, Артур Васильевич Дязковскайга, Эдуард Иванович Дьячковскайга, Модуттан табаарыспар Охлопков Коляжа, Уваровскай Иннокентий Афанасьевич — Күрүлгэнгэ, спорт управлениетын сүрүнүүр специалиһыгар Софронов Сергей Анатольевичка улахан махталбытын тирээрдэбит.

Туспа махтал тылларын Партизан нэһилиэгин дьаһалта-

баар буоллулар, спортинг биир көрүңүгэр стендовой ытытыга «Азия оҥолоро» нуруоттар икки ардыларынаагы күрэххэ Наммыт улуһуттан кандидат оҥолор баар буоллулар. Онон бу спорт көрүнгэ улууспутугар өссө сайдыа диэн эрэнэн туран, кэлэр 2017 сылга аҕабыт Яковлев Василий Андреевич 90 сааһа буолар, онно бу күрэхпитин өссө үрдүк таһымнаах ытытыахпыт диэн эрэнэрэбит.

Иван ЯКОВЛЕВ, СП физической культуры уонна спорта туйгуна, «Лидер» муниципальной автономной спорт тэрилтэтин директора

на призердарынан буоллулар: Эр дьонго — I м. — Петр Собакин, Нам, II м. — Егор Садовников, Партизан, III м. — Николай Сивцев, Нам, IV м. — Владимир Ильин, Хатыҥ Арыы, V м. — Иван

Алексей Корнилов уонна Модуттан Михаил Федоров. Бэрт эрийсиллэхтэн ытыгы үмүгэр, барыларьттан арыыты чорбойон Модут нэһилиэгиттэн Нам улуһун В. Осипов бирийиһин 2014

Ким да умнуллубат, туох да умнуллубат

Ыам ыйын 6 күнүгэр Олонхо дьыттигэр режиссер, тележурналист, СР Общественной Палататын, «Русский Север» ыччаты патриотической тыынга иитии общественной Фондатын чилиэнэ Андрей И. уонна «Ганган-студио» Роман Ганган продюсерской агентствотун айар бөлөҕө уһулбут «Якутские воины. Освободители Крыма» документальной киинэтин презентацията бэрт сэргэхтик буолан ааста.

Киинэни былырын И.Е. Винокуров аатынан Хатыг Ары нэһилиэтин ыччатын өйүүр «Ылдьаа ыччаттара» общественной түмсүүтэ (учредитель Хатыг Ары нэһилиэтин баһылыга Ю.И. Слепцов, салайааччылар В.И. Максимова, М.Е. Винокурова) СР Общественной сайдытын Департамента (салайааччы Н.Д. Бугаев) ыһпыт конкурсугар кыттан Грант сүүйэн уһуллардылар. Маны таһынан «Воины-якутяне в битве за Крым» диэн 500 экз. өйдөбүннүк киинэ бэчээттэнэн тахсыаҕа.

Бырайыак инициатора предприниматель Сардана Эверстова бу боппуроһунан тоҕо дьарыктаммытын манньк кэпсээтэ: «Эһэм Игнатий Эверстов Крым босхолоһунун кыттылааҕа, хорсун быһыытын иһин «Кыһыл Сулус» уордьанынан наҕараадаламмыта. Ол эрэри, сэригэ сылдыһытын олох кэпсээбэт эбит, биһир да үчүгэй ахты суруйан хаалларбатах. Оскуола оҕолоро, кулууп үлэһиттэрэ Кыайы күнүгэр хайдах сэриилэспиккин кэпсээ диэн көрдөстөхтөрүнэ «Мин онно соҕотох сылдыһабатаҕым», - диэн аккаастаан кэбихтэр. Ону мин тоҕо иннэ дириэ буолла диэн муодарьыр этим. Онтон бирирдэ «Соҕотоһун сылдыһабатах буоллаҕына, Таманская дивизия историйатын үөрэтиэххэ», - диэн өй кирибитэ, сыһыа Крым босхолоһунун үөрэтэн барбытым. Кини сулууспалабыт Отдельной Приморской Армията аанһа ахтылыбакка сылдыһарын, Крым кыргыһыта Аҕа дойду Улуу сэриитин историйатыгар бэйэтин миестэтин була илигин иһин Саха сиригэр саллааттарын үйэтитиэххэ диэн санаа үөскээбитэ. Онно-манна сурук суруйан ыһпытым, хас да министри кытта көрсөн кэпсэпитим, спонсор көрдүү сатаабытым да, туһа тахсыбатаҕа. «Тоҕо Кыргы ханытын? Онно сэрии буолуох курдук. Бу бырайыак оруна суох», - диэн иһэллэр. Ол икки ардыгар Крым Россияҕа холбоһуота. Идеябын өйүүр киһи син биһир көстүбэтэ. Онтон 2015 сыллаахха «Хатыг Ары» МТ баһылыга Юрий Иннокентьевич Слепцов өйөбүлүнэн «Ылдьаа ыччаттара» общественной түмсүү аатыттан бырайыак суруйан СР гражданская инициативалары сайыннары Департаменыгар сайаапка туттардыбыт. Бы-

лырын муус устар 13 күнүгэр 900 тыһ. солкуобай суумалаах грант ылбыһпыт. Иннэ гынан, үрдүк хаачыстыбалаах нууччалы тыһын документальной киинэ уонна 500 экзemplяра тиражтаах дьонун киинэ күн син кэрдүлэр».

Бырайыак – сана саҕалаһын эрэри, номнуо үтүө түмүктэр-дээх. Ол курдук Крымга баран киинэ устууугар кыттыбыт уолаттар Олег Бетюнский, Петр Охлопков бу үлэлэринэн Доромонов Валера «Снимаем кино» бырайыагар кыттыһан республикатааҕы күрэххэ бастаатылар, «Океан» лааҕыра үс пуревка ыллылар. Итиэннэ «Мир детства – мир открытий, творчества и достижений» диэн Кострома куоракка ытыллыбыт норуоттар икки ардыларынааҕы конкурса кыйыһылаах аатын ыллылар. Ол туһунан уолаттар мустубут дьонно сиһилии кэпсээтилэр. «Ылдьаа ыччаттара» бу кыйыһын кынаттанан аны

хан маастардан элбэххэ үөрэ-нэ, билиилэрэ-көрүүлэрэ лапта улаатан кэлбиттэрэ.

Онон Сардана Игнатьевна ыччаты патриотической иитиигэ, нэһилиэтин историйатын үөрэтиигэ кылаатын иһин махталбын биллэрэбин», - диэн туран Юрий

гэй. Бу улахан суолталаах үтүө дьыала буолбут.

Крым – Россияҕа былыр-былыргыттан стратегической суолталаах буолан, сэрии бөҕө буолбут, элбэх хаан тохтубут дойдута. Бэйэм историк буоламмын, 1941-45 сс. сэриини интэриэһиргээн

САХА САППААТТАРА – КРЫМ БОСХОЛООЧЧУЛАРА

поисковой үлэлэри ытыыта, оҕолор бэйэлэрин кыахтарынан, сатабылларынан документальной киинэ серияларын устууга сананаллар.

Хатыг Ары нэһилиэтин баһылыга Ю.И. Слепцов эһэрде тылыгар «Бырайыак олоҕо кирибитэ олус үчүгэй, бүтүн республикатааҕы, россиятааҕы да диэххэ сөп, улахан масштабтаах, үрдүк таһымнаах документальной киинэ буолбут. Бииһи нэһилиэтигэр «Ылдьаа ыччаттара» общественной түмсүүтэ биһир дойдулаахпыт И.Е. Винокуров үбүлүйдээх сылыгар таһычы ситиһилэммитэ миһигин үөрдэр. Манна Сардана Игнатьевна уонна Матрена Егоровна оруоллара улахан. Ыччаты көүлүүн нэһилиэтигэр ТВ сайдыта саҕаланна. Бэл диэтэр, бэйэбиһигэр туспа канал оҕостон көрөр буоллубут. Былырын бырайыак чэрчитинэн бэйэбит ыччаттарбыт Олег Бетюнский, Петя Охлопков уонна Михаил Нестеров Крымга баран бу киинэ хайдах уһуллубутун көрбүттэрэ, ула-

үөрэтэбин, хасыһабын. Куруук «русская армия, русский солдат» диэн суруйаллар, ити чаччы баар суол. Андрей И бу стереотибы уларьыгара холоммута хайааллаах уонна махталлаах.

Киинэ онордуу сүрдээх уустук дьыала. Мин көрөбүнэн үчүгэй хаачыстыбалаах, федеральной да каналларга киһи кыбысты-бакка көрдөрөр киинэтэ буолбут», - диэн бэлиэтээтэ. Николай Дмитриевич бырайыагы салгы сайыннаран РФ Президенин Граньыгар кириһэргэ сүбэлээтэ.

Улуу баһылыгы хаһаайстыбатыгар солбуйааччы Е.Е. Гоголев эһэрде тылыгар «Киинэ олус үчүгөйдик уһуллубут, манньк үрдүк хаачыстыбалаах

Иннокентьевич махтал суругун бырайыак инициаторыгар туттарда.

Департамент салайааччыта Н.Д. Бугаев «Биһиги терилтэбит дьобус эрэри, сүрдээх улахан суолталаах бырайыактары олоҕо киллэрэргэ көмөлөһөр. Манньк түмүктэри көрөр олус үчү-

нуччалы тыһын оноруллубут документальной киинэ республикаа аан бастаан таһыста. Бииһи эрэ дьоммут баран босхолобуттары кумдук аата наһаа күүстээх (күлэр), ол гынан баран мин онгон ордук астынным. Крым, кырдык, улахан кыргыһы буолбут дойдута. Поиско-

виктар сири хастахтарына бастаан сэбиэскэй саллаат унгоһа, мала-сала тахсан кэлэр, салгы хастахтарына ыраахтааҕы саллаатын унгоһа көрсөн кэлэр эбит. Иккис Аан дойду сэриитигэр Кыргы нэһиэс армията туох баар кыаҕын, күүһүн урун бэрт өр сэриилээн ылбытын, биһиэнэрэ улахан сыраннан төттөрү былдыһан, салгы фашистары Европаттан үтэйэн барбыттара. Билигин омур дойдуларыгар историйаны улаханньк токурута сатыыллар, Россияны утары «информационнай сэри» ытылла турар. Онно бииһи кириэн биэриэ суохтаахпыт, онуоха ыччаттар манньк бырайыактары олоҕо киллэрэллэрэ олус кэрэхсэбиллээх», - диэн түмүктээтэ уонна бырайыак онорбут айар бөлөххө махтал суругун туттарда.

Ыччат уонна дьыэ кэргэн политикатын Управлениетин кылаабынай специалистһа Юлия Жергина «Быйыл Россияҕа биллэрлибит Киинэ сылыгар улуспут ыччаттара манньк дьонун киинэ онорбуттара биһигини үөрдэр. Мин санаабар, Сардана Эверстова олус үчүгэй инициативаны көтөхпүт. Кини куруутун даһаны ыччаты өйүүр, үлэ, уопсай дьыалаҕа көхтөөх предприниматель. «Ылдьаа ыччаттара» Матрена Егоровна салалтатынан элбэх ситиһиллэннилэр, ыһрдар кэнээтэ. Бу улуска холобур буолар биһир баһын түмсүү буолла», - диэн бэлиэтээтэ.

М.Е. Винокурова – Мото Кую киинэ туһунан санаатын үлэһиннэ: «Киинэ уопсай тыһын Саха саллааттарын туһунан кэпсир эрэри, киһи дуһатын таарыйар. Андрей И. маһын таһыт, идэтигит маастар онорбута харахха быраһыллар».

Ветеран Советын председатели С.Д. Кобылова эһэрделээн, махтанан туран, С.И. Эверстоваҕа «Кыайы 70 сыла» юбилейнай бэлиэни үөрүүлээх быһыыга-майыга туттарда. Салгы кэлбит ыалдьыттар, киинэҕэ кэпсэмит Георгий Емельянов оҕолоро биһир-биһир санааларын этилэр. Ол курдук, М. Жирков аатынан музыкальной училищепредоавателэ, СР Култура тын үгүөлээх үлэһитэ Валерия Емельянов «Киинэ сүннүүнэн үчүгэй эрэри, дьону чопчу улаханньк сырдаппатылар, иннэ сэрии толоонугар охтубут саллааттар испиһэктэрин бүтэйигэр сүүрдүбүттэрэ буоллар. Дьон туһунан кэпсии сатаан аныгыскыга», - диэн баһа санаатын эгтэ.

Сардана Игнатьевна «Биһиги бастагы хардыһы онордубут, салгы атыттар кыттыһаллара, дьарыктаналлара буоллар диэн баһалаахпыт. Кыргы босхолообут саллааттар аймахтара, эдр ыччат бу теманы үчүгөйдик хасыһан, сиһилии үөрэттигэр, үйэтиттигэр эрэнэбит. Атын улустар, республика дьону бүтүтүүн биһиги дьылабытыгар кыттыһарыгар баһарабын», - диэн тэрээһини түмүктээтэ.

Анна СОЗОНОВА

И.Е. Винокуров аатынан Хатыг Ары оскуолатын 6 «а» кылааһын үөрэнэччилэрин Аҕа дойду сэриитигэр анамыт хоһоонорун тылбаастара

Расул Гамзатов

«Журавли»

Туруйалар Мин санабар, ардыгар Сэрииттэн эргиллэбэтэх саллааттар, Кыргыс толоонугар охтубакка, Туруйа буолан көпшүттэр. Ол көмтөн билингэ диэри Кинилэр ханыһылара иһиллэр, Ол да иһин, баһар,

биһиги саҕата суох Халлааны одуулуурбугу буолаарай? Бүгүн киһэһ им сүтүүтэ Туманҕа туруйалары көрөбүн, Хаһан эрэ сэрии толоонугар курдук Бэрээдэгинэн көтөн иһэллэрин. Уһун айанга көтөн иһэн, Кими эрэ ыңгырар курдуктар, Ол да иһин авар омур тылыгар, Туруйа саҕата

майгыһынныра буолаарай? Көтөр ыраах туруйа үөрэ, Көтөр манган туман быһыһынан, Ол эрээккэ баар кыра арыт. Баһар, ол мин миэстэм буолаарай! Хаһан эрэ туруйа үөрүн кытта Мин эмиз күөх туманҕа көтүбүм, Үрүң былыт быһыһыттан Урукку доҕотторбун ыңгырыам

Настя ПАВЛОВА, Хатыг Ары 6 «а» кылааһын үөрэнэччигэ

К. Симонов

«Жди меня»

Күүт миһигин Күүт миһигин, эргилиэм. Күүт, олус күүскэ күүт. Күүт санаабын баттыыр Самыһыраах да күнүгэ Күүт, хаардаах, тыһыны да күн, Күүт итии да күнүгэ. Күүт ыраах сиртэн Сурук кэлбэтэр даһаны, Күүт, бар дьончунаан биһирэ Сылайары билбэһкэ.

Күүт миһигин, эргилиэм. Кэлэй, дьылу баһарбат «Умун», - дири дьонтон. Кэтээһертэн сылайан, Кутаа тула олон, Өлбүт диэн харааста Дууһабын бу сиртэн атааран, Аһы утах истиннэр Доҕотторум миһиннэр. Күүт, курус санаа уутун Иһэргэ ыксаама. Күүт миһигин, эргилиэм. Өлөр өлүүттэн куотуом. Ким миһигин күүшпэтэх Ол эттин:

«Эн дьылооххун!» - диэн. Күүт миһигин, доҕоруом! Эрэһ, долгуйа. Оччоһуна эргилиэм. Хайдах тыһынаах хаалбыһы Биһиги эрэ билиэхпит. Быһыһабыта миһигин Эн күүстээх санаанг. Быһыһабыта миһигин Эн күүстээх таһыһың. **Настя ПЕТРОВА, 6 «а» кылаас**

К. Симонов

«Жди меня»

Күүт миһигин Күүт миһигин, күүт. Оччоһуна эргилиэм, Күүт санааны баттыыр Курус ардахтаах күннэргэ, Күүт, силиэ-буурҕа күннэригэр, Күүт, атыттары умнан Кэтээһепт кэмнэригэр. Күүт, ыраах-ыраах сиртэн Сурук кэлбэт кэмнэригэр Күүт, сылайары билбэһкэ, Күнү-дьылы аахсыбакка. Күүт миһигин, хайаан да, Уһунбакка, тулуйан Кэлэй, итэһэйбэт дьонтон. Эрэһ, кэтээһэр бар дьонум Итэһэллэрин толорон Эргилиэм хайаан да. Күүт миһигин, мин эргилиэм. Кэтээһери билбэттэр Баһар, эттиннэр: «Дьылоох да эбиккин Өйдөөбөтөх эбиһпит, Күүтэр, кэтээһэр,

Итэһэйэр күүһү, Тыһыһаах көрсүһэр улуу дьылу Билиһит биһиги!».

Женя КОНДАКОВ, 6 «а» кылаас

Сергей Орлов

«...Его зарыли в шар земной...»

Билиһит саллааты Мөлүйөн сыларга Ийэ сирэ биһик буолан Араһаччылыһар, арыаллыһар. Кини тула — сулустар Күндээһэр тыгаллар, Суһуктуйбут халаанҕа Сынныһааллар быһыттар, Силиэ сирилиһир, Этниг этэр, тыл иһиһирэр. Ыраатта кыргыһы бүһпүтэ... Табаарыһтара Салааты Ийэ сириг булларан Атаардылар Салааты. **Валерия ЧУПРОВА, 6 «а» кылаас**

Понедельник, 16 мая

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00 Новости
09.10, 04.05 Контрольная закупка
09.40 Женский журнал
09.50 Жизнь здорово!

Вторник, 17 мая

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00 Новости
09.05, 04.25 Контрольная закупка
09.40 Женский журнал
09.50 Жизнь здорово!

Понедельник, 16 мая

06:30 Дойдум дьоно (Хотун Булуу ТВ)
07:00 Санга күн-Новый день
10:00 Саха сирэ
10:15 Күнчээн
10:30 Дойдум дьоно (Бэрдьигэс ТВ)

Вторник, 17 мая

06:30 Дойдум дьоно (Кэбээйи ТВ)
07:00 Санга күн-Новый день
10:00 Саха сирэ
10:15 Күнчээн
10:30 Дойдум дьоно (Розовая чайка ТВ)

21.30 Т/с «Ищейка»
22.30 Вечерний Ургант
23.05 Ночные новости
23.20 Структура момента

Среда, 18 мая

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00 Новости
09.10, 04.20 Контрольная закупка
09.40 Женский журнал
09.50 Жизнь здорово!

Четверг, 19 мая

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00 Новости
09.10, 04.25 Контрольная закупка
09.40 Женский журнал
09.50 Жизнь здорово!

18:45 Күнчээн
19:00 Якутия
19:15 Арена событий
19:30 Олох үөһүгэр
20:30 Саха сирэ-Якутия

Среда, 18 мая

06:30 Дойдум дьоно (Ньурба ТВ)
07:00 Санга күн-Новый день
10:00 Саха сирэ
10:15 Күнчээн
10:30 Дойдум дьоно (Борообон ТВ)

Пятница, 20 мая

06:30 В фокусе (Андан ТВ)
07:00 Санга күн-Новый день
10:00 Саха сирэ
10:15 Күнчээн
10:30 Дойдум дьоно (Хотун Булуу ТВ)

Суббота, 21 мая

07:00 Дойдум дьоно (Хотун Булуу ТВ)
07:30 Дойдум дьоно (Таатта ТВ)
08:00 Дойдум дьоно (Хагалас ТВ)
11:00 Новости Саха

18.35 Угадай мелодию
19.00 Давай поженемся!
21.00 Время
21.30 Т/с «Ищейка»
22.30 Вечерний Ургант

Пятница, 20 мая

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00 Новости
09.10 Контрольная закупка
09.40 Женский журнал
09.50 Жизнь здорово!

Воскресенье, 22 мая

06.00, 10.00, 12.00, 15.00 Новости
06.10 Х/ф «Мировой парень»
07.50 Армейский магазин
08.20 Смешарики. ПИН-код
08.35 Здоровье

Суббота, 21 мая

05.50, 06.10 Х/ф «Дочки-матери»
06.00, 10.00, 12.00, 15.00 Новости
08.00 Играй, гармонь любимая!
08.45 Смешарики. Новые приключения

Пятница, 20 мая

09:15 Дойдум дьоно (Хотун Булуу ТВ)
10:00 В кадре-республика (Томпо ТВ)
10:30 Ыраах-чугас аймахтарыт

Воскресенье, 22 мая

07:00 Дойдум дьоно (Таатта ТВ)
07:30 Дойдум дьоно (Ньурба ТВ)
08:00 Сири кууспут курбун...
09:00 Дойдум дьоно (Майа ТВ)

12.15 Идеальный ремонт
13.10 На 10 лет моложе
14.00 Теория заговора
15.20 Х/ф «Неподдающиеся»
16.50 Кто хочет стать миллионером?

Воскресенье, 22 мая

06.00, 10.00, 12.00, 15.00 Новости
06.10 Х/ф «Мировой парень»
07.50 Армейский магазин
08.20 Смешарики. ПИН-код
08.35 Здоровье

09:15 Дойдум дьоно (Хотун Булуу ТВ)
10:00 В кадре-республика (Томпо ТВ)
10:30 Ыраах-чугас аймахтарыт
10:45 Дойдум дьоно (Анаабыр ТВ)

Воскресенье, 22 мая

07:00 Дойдум дьоно (Таатта ТВ)
07:30 Дойдум дьоно (Ньурба ТВ)
08:00 Сири кууспут курбун...
09:00 Дойдум дьоно (Майа ТВ)

РОССИЯ 1

Понедельник, 16 мая

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 17.50, 20.00 Вести
09.55 О самом главном

Вторник, 17 мая

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 17.50, 20.00 Вести

Понедельник, 16 мая

12.30 Д/с «Дублер»
13.00, 15.00, 17.20, 21.00 Новости
13.05, 18.00, 06.45 Все на Матч!
12.15 Д/ф «Холоднее льда»

Среда, 18 мая

12.30 Д/с «Дублер»
13.00, 15.00, 18.00 Новости
13.05, 20.20, 05.00 Все на Матч!
12.15 Д/ф «Холоднее льда»

Вторник, 17 мая

12.30 Д/с «Дублер»
13.00, 15.00, 17.20 Новости
13.05, 05.00 Все на Матч!
12.15 Д/ф «Холоднее льда»

Пятница, 20 мая

12.30 Д/с «Дублер»
13.00, 15.00, 18.25 Новости
13.05, 21.00, 05.00 Все на Матч!

09.55 О самом главном
11.35, 14.30, 17.30, 19.35 Вести-Москва
11.55 Т/с «Тайны следствия»

Среда, 18 мая

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 17.50, 20.00 Вести
09.55 О самом главном

Вторник, 17 мая

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 17.50, 20.00 Вести

Понедельник, 16 мая

12.30 Д/с «Дублер»
13.00, 15.00, 17.20, 21.00 Новости
13.05, 18.00, 06.45 Все на Матч!

Среда, 18 мая

12.30 Д/с «Дублер»
13.00, 15.00, 18.00 Новости
13.05, 20.20, 05.00 Все на Матч!

Вторник, 17 мая

12.30 Д/с «Дублер»
13.00, 15.00, 17.20 Новости
13.05, 05.00 Все на Матч!

Пятница, 20 мая

12.30 Д/с «Дублер»
13.00, 15.00, 18.25 Новости
13.05, 21.00, 05.00 Все на Матч!

21.00 Т/с «Миндальный привкус любви»
22.55 Специальный корреспондент

Четверг, 19 мая

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 17.50, 20.00 Вести
09.55 О самом главном

Среда, 18 мая

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 17.50, 20.00 Вести
09.55 О самом главном

Вторник, 17 мая

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 17.50, 20.00 Вести

Понедельник, 16 мая

12.30 Д/с «Дублер»
13.00, 15.00, 17.20, 21.00 Новости
13.05, 18.00, 06.45 Все на Матч!

Среда, 18 мая

12.30 Д/с «Дублер»
13.00, 15.00, 18.00 Новости
13.05, 20.20, 05.00 Все на Матч!

Вторник, 17 мая

12.30 Д/с «Дублер»
13.00, 15.00, 17.20 Новости
13.05, 05.00 Все на Матч!

Пятница, 20 мая

12.30 Д/с «Дублер»
13.00, 15.00, 18.25 Новости
13.05, 21.00, 05.00 Все на Матч!

17.00, 17.50, 20.00 Вести
09.55 О самом главном
11.35, 14.30, 17.30, 19.35 Вести-Москва

Суббота, 21 мая

04.40 Х/ф «Дневной поезд»
06.45 Диалоги о житейных 12+
07.40, 11.10, 14.20 Вести-Москва

Вторник, 17 мая

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 17.50, 20.00 Вести

Понедельник, 16 мая

12.30 Д/с «Дублер»
13.00, 15.00, 17.20, 21.00 Новости
13.05, 18.00, 06.45 Все на Матч!

Среда, 18 мая

12.30 Д/с «Дублер»
13.00, 15.00, 18.00 Новости
13.05, 20.20, 05.00 Все на Матч!

Вторник, 17 мая

12.30 Д/с «Дублер»
13.00, 15.00, 17.20 Новости
13.05, 05.00 Все на Матч!

Пятница, 20 мая

12.30 Д/с «Дублер»
13.00, 15.00, 18.25 Новости
13.05, 21.00, 05.00 Все на Матч!

13.00, 14.30 Х/ф «Надежда»
17.00 Один в один. Битва сезонов
20.00 Вести в субботу

Воскресенье, 22 мая

04.50 Х/ф «Вот такая история...»
07.00 Мульти утро
07.30 Сам себе режиссер
08.20 Смехопанорама

Воскресенье, 22 мая

12.30 Д/с «Дублер»
13.00, 14.00, 16.35, 21.10 Новости
13.05, 19.10, 06.30 Все на Матч!

Воскресенье, 22 мая

12.30 Д/с «Дублер»
13.00, 14.00, 16.35, 21.10 Новости
13.05, 19.10, 06.30 Все на Матч!

Продолжается регистрация, перерегистрация, вакцинация собак и кошек против бешенства с 2-х месячного возраста и регистрация вновь приобретенных собак и кошек.
Регистрация, перерегистрация — платная, вакцинация бесплатно.
Присим всех жителей села Намцы привести на вакцинацию и регистрацию ваших питомцев.
РЕЖИМ РАБОТЫ с 9 ч. до 17 ч. Обед с 13 ч. до 14 ч.
Контактный телефон: 41-154 Намская ветеринарная лечебница

РЕШЕНИЕ от 15 марта 2016 года №3 «Об утверждении схемы многомандатного избирательного округа МО «Бетюнский наслег» по выборам депутатов наслежного Совета МО «Бетюнский наслег»
Руководствуясь статьей 18 ФЗ-67 «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации» и статьей 14 Закона Республики Саха (Якутия) «О муниципальных вы-

Table with 5 columns: округа, Наименование округа, Описание границы округа, Кол-во депутатов, Число избирателей округа, Отклонение от среднего числа избирателей -/+ (в %)
1 | Бетюнский наслег | Административно-территориальная граница Бетюнского наслега | 11 | 413 | отклонений нет

План мероприятий, посвященных Дню семьи в Намском улусе
 18, 21, 25 мая. Обряд «Алгыстаах Айыы ыала». Отв. Ассоциация «Олонхо». Место проведения: МБУ ЦДР и НТ Дом Олонхо им. П.П. Ядрихинского — Бэдьээлэ, с 12-16 ч.

16 по 20 мая. День службы детского телефона доверия «Доверие родителей – помощь детям». Конкурс «Создай телефон доверия своими руками» из подручных материалов. Отв. ГБУ «Центр социально-психологической поддержки семьи и молодежи».

16 мая. Торжественная выписка из роддома. Отв. ГБУ РС(Я) «Намская ЦРБ», Управление по семейной и молодежной политике, ЗАГС, администрации наслегов.

17 мая. Выездное совещание республиканского консилиума по оказанию экстренной помощи несовершеннолетним, пострадавшим от жестокого обращения и насилия, и их семьям, мобильной кризисной службы.

16-18 мая. Конкурс творческих семей в рамках работы клуба «Семья». Отв. МБУ «Намская централизованная библиотечная система им. Н. Рыкунова».

18 мая. Конкурс «Аҕа уолунаан» по национальным играм предков. Отв. МБУ ЦДР и НТ «Дом Олонхо им. П.П. Ядрихинского — Бэдьээлэ», МО «Ленский наслег».

19-20 мая. Конкурс «Читающая семья». Отв. МБУ «Намская централизованная библиотечная система им. Н. Рыкунова».

20 мая. Фестиваль ЗОЖ. В рамках фестиваля награждение победителей конкурса «Классы, свободные от курения», семейная эстафета трезвости, конкурс танс-баттл, конкурс рисунков на асфальте. Отв. ГКУ «Социально-реабилитационный центр для несовершеннолетних», Управление по семейной и молодежной политике, ГБУ «Центр социально-психологической поддержки семьи и молодежи», Управление образования. Место проведения: площадь Дружбы, 15 ч.

22 мая. День национальной кухни, посвященный блюду саламаат «Амтаннаах ас 44 ыраабылат». Отв. Ассоциация «Олонхо». Место проведения: МБУ ЦДР и НТ «Дом Олонхо им. П.П. Ядрихинского — Бэдьээлэ».

24 мая. Школа молодой семьи. Отв. ГБУ ЦСППСиМ.

25 мая. Праздник семейного чтения. Отв. МБУ «Намская централизованная библиотечная система им. Н. Рыкунова».

25 мая. Школа «Аланаайа Куо» по подготовке девушек к семейной жизни. Отв. Ассоциация «Олонхо». Место проведения: Дом Олонхо, 14 ч. Книжная выставка «Читаем всей семьей». Отв. МБУ «Намская централизованная библиотечная система им. Н. Рыкунова».

27 мая. Торжественное мероприятие ко Дню семьи. 1 часть. Вручение знаков «Нам уллуһун күн күбэй ийэтэ», «Нам уллуһун Ытык аҕата», чествование семей в номинации «Үтүө холобур», Книга Почета «Лучшие семьи улуса». 2 часть. Улусный конкурс молодых семей «Сайдам ыал». Отв. Управление по семейной и молодежной политике, МБУ «Управление культуры и духовного развития». Место проведения: кинотеатр «Сардаҕа», 15 ч.

Встреча совета отцов и мужчин со студентами – юношами НПД, НПК. Отв. улусный Совет отцов.

Рейды, посещения на дому опекунских, приемных семей, психолого-правовая поддержка. Отв. отдел опеки и попечительства.

Конкурс рисунков для приемных и опекунских семей «Моя дружная семья». Отв. отдел опеки и попечительства.

Рейды по семьям в социально-опасном положении и в трудной жизненной ситуации по акции «Безопасное детство». Отв. улусный, наслезные КДН и ЗП, ММО МВД России (Намский), ОГПС.

Школа молодой матери. Психопрофилактическая подготовка к родам. Отв. ГБУ РС(Я) Намская ЦРБ, ГБУ ЦСППСиМ.

Проведение социально-психологических тренингов «Семейные ценности», «Счастье быть мамой», «Родительское отношение». Отв. ГБУ ЦСППСиМ.

Мероприятия ко Дню семьи в образовательных учреждениях (классные часы, чествования, торжественные линейки, выставки, выпуск стенгазет, библиотечные уроки, вечера). Отв. МКУ «Управление образования».

Акция по подписке на журнал «Далбар Хотун». Отв. администрации наслегов, улусный женсовет.

Праздник «Ыал күнэ» в микрорайонах, түөлбэ, учреждениях.

План мероприятий, посвященных Дню семьи в Намском улусе

С 12 по 15 мая. День детского телефона Доверия (психологические практикумы, СПТ для учащихся, родителей, акция «Слышать ребенка»), конкурс рисунков и сочинений, День открытых дверей).

29 мая. Улусный конкурс молодых семей «Сайдам ыал». Чествование семей в номинации «Үтүө холобур», Книга почета «Лучшие семьи улуса». Отв. Управление по семейной и молодежной политике, МБУ ЦД им. А.Ф. Шестакова, МБУ «Управление культуры и духовного развития». Место проведения: МБУ ЦД им. А.Ф. Шестакова, 16 ч.

28 мая. Ток-шоу по воспитанию детей-инвалидов. Отв. МБУ «Намская централизованная библиотечная система им. Н. Рыкунова», Намская улусная общественная организация ОО ЯРО «Всероссийское общество инвалидов». Место проведения: МБУ «Намская централизованная библиотечная система им. Н. Рыкунова», 11 ч.

28 мая. Торжественная выписка из роддома. Отв. ГБУ РС(Я) «Намская ЦРБ», Управление по семейной и молодежной политике, ЗАГС, администрации наслегов.

29 мая. Фестиваль ЗОЖ. Классы, свободные от курения, Семейная эстафета трезвости, подведение итогов по акции «Мой уютный дом». Отв. ГКУ СРЦН, НКО «Намский район – за трезвость», МКУ «Управление образования», Совет лидеров молодежи. Место проведения: с. Намцы, площадь им. М.К. Аммосова, 14 ч.

29 мая. Общее собрание совета отцов и мужчин наслегов. Отв. улусный Совет отцов. Место проведения: с. Намцы, к/т «Сардаҕа».

30 мая. Спартакиада детей-инвалидов. Отв. Намская улусная общественная организация ОО ЯРО «Всероссийское общество инвалидов». с. Намцы, парк культуры и отдыха, 10 ч.

Май месяц. Месячник «Во имя детей». Рейды, посещения на дому опекунских, приемных семей, психолого-правовая поддержка. Отв. отдел опеки и попечительства.

С 27 по 29 мая. Прием материалов по первому туру заочного конкурса «Сельская семья». Отв. Управление по семейной и молодежной политике. Место проведения: Администрация улуса, каб. 221.

С 23 по 30 мая. Обряд месяца «Ыраастаны сирэ-туома». Отв. Ассоциация «Олонхо». Место проведения: Дом Олонхо, с 10 ч.-16 ч.

С 23 по 30 мая. Рейды по семьям в социально-опасном положении. Отв. улусный КДН и ЗП, ММО МВД России (Намский).

С 23 по 30 мая. Выезды в наслега по проведению лекций, бесед молодым семьям «Чэгийн туруктаах саха ыала». Отв. ГКУ СРЦН.

С 23 по 30 мая. Школа молодой матери, Психопрофилактическая подготовка к родам. Отв. ГБУ РС(Я) Намская ЦРБ.

С 23 по 30 мая. Акция по подписке на журнал «Далбар Хотун». Отв. администрации наслегов, улусный женсовет.

С 23 по 30 мая. Мероприятия ко Дню семьи в образовательных учреждениях (классные часы, чествования, торжественные линейки, выставки, выпуск стенгазет, библиотечные уроки, вечера). Отв. МКУ «Управление образования».

С 23 по 30 мая. Книжная выставка ко Дню семьи. Отв. МБУ «Намская централизованная библиотечная система им. Н. Рыкунова».

С 23 по 30 мая. Праздник «Ыал күнэ» в микрорайонах, түөлбэ, учреждениях.

® ГБПОУ РС (Я) «Намский техникум» Намский улус, с. Графский берег

(лицензия серии 14Л01 №0000115 от 19 ноября 2014 г., свидетельство о государственной аккредитации серия 14А02 №0000014 от 3 декабря 2014 г.) объявляет набор на 2016-2017 у.г.:

на базе 11 классов:

- «Сварщик» (электроразосварщик) 25 мест– срок обучения 10 месяцев;

- «Автомеханик» (слесарь по ремонту автомобилей, водитель автомобиля, оператор заправочной станции) 25 мест – срок обучения 10 месяцев;

- «Повар-кондитер» (повар 3 раз., кондитер 3 раз.) 25 мест – срок обучения 10 месяцев.

на базе 9 классов:

- «Повар-кондитер» (повар 3 раз., кондитер 3 раз.) 25 мест – срок обучения 2 года 5 мес.;

- «Автомеханик» (слесарь по ремонту автомобилей, водитель автомобиля, оператор заправочной станции) 25 мест – срок обучения 2 года 5 мес.

678386 Намский улус, с. Графский берег, ул. Советская 20;

эл. адрес: PL2upr@mail.ru; сайт: namteh.3dn.ru;

Факс: 8(41162)23-0-41;

Конт. тел.: 23-0-41, 23-0-92, 89245981583

Наш техникум может стать хорошей стартовой площадкой для учебы и карьеры. Приходите к нам учиться!

Ыам ыйын 20 күнүгэр 2 чаастан Нам сэлиэннэгитэр киин библиотекаҕа «Туймаада» хаһыат үлэ-һиттэрин кытта көрсүһүү буолар. Кэлэн көхтөхтүк кыттаргытыгар, хаһыакка суруттарыгытыгар ынгырабыт.

«Туймаада» редакцията

® Продаются два дома в селе Модут.
 1) 6x13 с газовым отоплением;
 2) 5,5x5,5 с печным. Рядом газ. Можно самовывозом.

Конт. т. 89248711738

Федеральное государственное бюджетное образовательное учреждение высшего образования
 «Якутская государственная сельскохозяйственная академия»

(Лицензия Рег. №1459, серия 90ЛО1 №0008457 от 28 мая 2015 г., срок действия - бессрочно)

ОБЪЯВЛЯЕТ НАБОР СТУДЕНТОВ НА 1 КУРС
 по очной, очно-заочной и заочной формам обучения на 2016-2017 учебный год
 по программам бакалавриата, специалитета, магистратуры
 и специальностям среднего профессионального образования по следующим направлениям:

Факультеты, направления	Количество бюджетных мест Очно/заочно
 АГРОТЕХНОЛОГИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ – «Технология производства и переработки с/х продукции», «Зоотехния», «Технология продукции и организация общественного питания», «Агрономия». Вступит. исп.: Математика, Биология/Физика, Русский язык	30/30 35/12 10/30 25/30
 ФАКУЛЬТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЙ МЕДИЦИНЫ – «Ветеринария» (по программе специалитета), «Ветеринарно-санитарная экспертиза», «Биология». Вступит. исп.: Математика, Биология, Русский язык	60/15 40/13 -
 ИНЖЕНЕРНЫЙ ФАКУЛЬТЕТ – «Агроинженерия», «Природобустройство и водопользование», «Лесное дело», «Землеустройство и кадастры», «Технология лесозаготовительных и деревоперерабатывающих производств» Вступит. исп.: Математика, Биология/Физика, Русский язык	50/35 - 30/30 0/20 20/0
Магистратура – «Зоотехния», «Ветеринарно-санитарная экспертиза» по собеседованию	10/7 10/8
 ОКТЕМСКИЙ ФИЛИАЛ – «Агрономия», «Агроинженерия» Вступит. исп.: Математика, Биология/Физика, Русский язык	20/20 25/25
Среднее профессиональное образование – «Экономика и бухгалтерский учет по отраслям», «Право и организация социального обеспечения», «Земельно-имущественные отношения», «Агрономия», «Механизация сельского хозяйства» По среднему баллу аттестата	25/0 20/0 25/0 25/0 20/0

Контакты:
 677007, г. Якутск,
 ул. Красильникова, 15
Телефоны: приемная ректора –
 (4112) 35-78-45
Приемная комиссия –
 (4112) 35-86-07
 Официальный сайт www.ysaa.ru
 e-mail: priem_kom14@mail.ru

Сроки приема документов:
 Прием документов на первый курс начинается 20 июня 2016 г. и завершается:
 – у лиц, поступающих в вузы по результатам вступительных испытаний, проводимых ЯГСХА (Выпускники техникумов, колледжей и т.д.), – 10 июля 2016 г.
 – у лиц, поступающих только по результатам ЕГЭ (Выпускники школ), – 24 июля 2016 года.
 прием документов для обучения по программам магистратуры завершается не позднее 15 сентября.

УҺҮРЭХ ТЫТТАР

Күндү кыыспын, балтыбын, эдьий-битин элбэх аймах хаан оҕолор эдьийдэрин, балтыбытын **КОРЯКИНА ЛЮДМИЛА ДМИТРИЕВНАНЫ** 50 сыл анараа өттүгэр күнү көрбүт күндү күнгүнэн, сиргэ кэлбит саргылаах сылгынан үөрэн туран истин ээрдэбит тиэрдэбит!

Баҕарабыт уҥа өттүгэр улахан уолун, хагас өттүгэр кыра уолун, олохун аргыһа көргөһүмүс, тирэх буоланнар өрүү күлү-үөрэ сылдьаргар, чэгийн туруктаах буоларгар олохун чороонун дьолунан толоруохтуннар, үлэ-эбэр ситиһини, үйүн уһурун туһугар анаабыт алгыспыт туоларын туһугар олук оҕуустаһпыт буоллун. Дом! Дом! Дом!

Эвэрдэни кытта ийэн Зинаида Ивановна, эдьийинг Елена Дмитриевна, быраатын Айаал, балтың Айыына, чугас аймахтарың: Колесовтар, Софроновтар, Каниннар, Каландаровтар, Корниловтар, Колесовтар, Колодезниковтар дьиэ кэргэттэрэ

Күндү кийииппитин, саҕаспытын **ЛЮДМИЛА ДМИТРИЕВНАНЫ** үөрүүлээх үбүлүүгүнэн иттиитик-истинник эвэрдэлибит!

Баҕарабыт эийэхэ чэгийн-чэбдик доруобуйаны, чугас дьонун сылаас тапталлара, эйэбэс сыйһаннара эийгин араҕаччылаатын. Кэрэ санаан кэскиллэнэ, ыра санаан туола туруохтун, дьоллоох буол!

Корякиннар, Даниловтар, Ощепковтар

